

¶ Sequinto

suus cupiens nos saluari q̄ damnari.
Et ideo matrem sue passioni iteresse vo-
luit: vt per suam intercessionem cui nō
est fas aliquid denegare occasionez ha-
beat miserendi. **O** autē **M**aria sollici-
ta sit reconciliare peccatores: patet p̄ ta-
le exemplū ee. **C** Fuit quidā peccator
volens ire ad peccanduz. ad altare bea-
te virginis stabat salutans eam angeli-
ca salutatione. Quia modus eius erat
quando cunq; poterat altare vel imagi-
nem virginis salutauit. Quod cuz face-
ret: vidit imaginem eiusdem virginis q̄
sup altare erat vt iustificari cum puēo quez
tenebat. Viditq; sanguinem fluē d̄ pu-
ero in gremiū eius: sicut fluxerat de vul-
neribus christi in cruce. Quod cum cer-
neret obstupefactus est dicens. **O** dñā
quis fecit hoc? **E**t beata p̄go respondit
Tuz ceteri peccatores qui amplius cru-
cifiguit me z filiū meum q̄ fecerant iu-
dici. **V**olebatq; p̄go sanguinez puēi ter-
geret restringere: sed nō poterat. **E**t pec-
cator ille conuersus ad imaginem dixit
O mater misericordie intercede p̄ me.
Et illa **V**os peccatores vocat me ma-
trem misericordie qui non cessatis face-
reme matrem miserie z tristitie. **E**t ille
Non sic p̄issima domina loquere: s̄ me
mento aduocatam peccatoz te essez int̄-
cede pro me. **E**t mater ad filiū. **O** p̄ss-
sime fili amore mei miserere huic pecca-
tori. **E**t filius. **N**ō mater. **N**ec grauari
debes q̄ te non audio: quia ego rogauī
patrem meū p̄mo si possibile foret aliter
humanum genus saluari transferret a
me calicem passionis. **E**t noluit audire
me. **E**t mater **O** fili memento q̄ te ma-
terno amore foui z alui veribus z pec-
tore meo. z cōdona huic peccatori. **E**t fi-
lius. **O** mater ex iusticia tibi ostendo q̄
exaudire te non teneor. **E**t mater. **N**ō
s̄m iusticiam causamur: sed ad misericor-
diam confugimus. **E**t ergo p̄pter tuaz
misericordiam miserere huic peccatori.
Et filius: rogauī ego secūdo p̄rem meū

vt si possibile foret alio modo gen^o hu-
manū saluari trāfferet a me calicē passi-
onis z nō audiuit me. **E**t mater. **O** fili
memento laborū quos sustinui tecum: z
dona mihi istū peccatorē. **E**t fili **O** ma-
ter noli grauari q̄ te nō exaudio: sed me-
mento q̄ tertio rogauī patrē meū vt trā-
fferet a me calicē passionis z nō exaudi-
uit me. **E**t pia mater deposuit filiū z vo-
luit p̄cidere ad pedes eius. Quod cer-
nēs filius inq̄t ad eā. Quid est mater
q̄d facere vis? **E**t illa. **T**andiu ad pe-
des tuos cū peccatore iacebo quousq;
uentā ei cōcedas. **E**t filius. **A**bsit hoc
mater: sanctū est in lege diuina q̄ fili^o
debet honorare matrē. **E**t iusticia con-
cludit. q̄ ille legem debet implere qui le-
gem dedit. cum autē ego sim filius tuus
et tu mater mea te honorare volo in isto
peccatore: z sibi p̄pter te omnia peccata
indulgeo. z sic pax erit inter me z eum.
et in signum pacis osculet vulnera mea
Et sic peccator osculando sanauit om-
nia p̄j christi vulnera.

De quinto p̄cepto

Non occides. **I**n h̄ p̄-
cepto p̄hibetur homicidium
a quo peccato p̄mo debet co-
hibere homines hoc q̄d ipm
est contra naturam: Docuit enī natura
ai alia q̄ deberēt diligere ea que s̄t eius-
dem speciei cum ipis. **U**nde **E**ccl̄. xij.
Omnē animal diligit suum simile. **U**n-
mirum est quomodo homo vult occide-
re suū simile scz alium hominem. cū na-
tura doceat vnum lupū amare alium.
Sic similiter intelligendū est de homi-
ne q̄ naturaliter z ex instinctu nature de-
beret diligere alium hominē sibi similez
Un̄ **A**ristoteles octauo **E**thicoz. **O**m-
nis homo omni homini naturaliter est
amicus. **E**rgo talis peccat cōtra natu-

non occides dicitur. In hoc
cepto p̄hibetur homicidium. Docuit enim
natura animalia quod debent diligere ea
quod sunt eiusdem speciei cum ipsis. Unde
Ecclesiasticus dicit. Omne animal diligit
suum simile. Mirum est quomodo homo
vult occidere suum simile scilicet alium
hominem. cum natura doceat vnum
lupum amare alium. Sic similiter
intelligendum est de homine quod
naturaliter et ex instinctu nature debet
diligere alium hominem sibi similem.
Unde Aristoteles octavo ethicorum
dicit. Omnis homo omni homini
naturaliter est amicus. Ergo talis
peccat contra natura

precepto

ram humanam ei inditam. Insuper peccat contra rationem humanam. Dicitur enim ratio hominum quod non deberet facere aliquid quod sibi odit fieri. ut in *Thobie. iij.* Unde cum ipse homo super omnia naturaliter abhorret mortem. ideo ipse super omnia cauere debet ne mortem alii inferret. Unde *Præceptor secundum de anima. Omne naturale desiderat permanentiam et esse.* Secundo deberet cohibere homines ab hoc peccato: quia peccatum hoc diabolicum est et diabolo assimilatur. Unde *Johis. viij.* Ille homicida erat ab initio. Diabolus ab initio homicida fuit sui ipsius: et consequenter *Ade et Luce* et totius humani generis. Unde *Augustinus.* Diabolus est humani generis inimicus inventor mortis. **B.** Tertio deberet cohibere. quia est unum de quatuor peccatis quod dicuntur ad dominum clamare. Et primum horum peccatorum est oppressio puerorum innocentium. Unde *Exodi secundo.* Ascendit vox filiorum israel ad dominum. Ergo summe cauendum est cuiuslibet: ne pupillos et orphanos et viduas innocenter opprimat vel eis aliquam iniuriam faciat. Secundum est peccatum sodomitarum. Unde *Gen. xvij.* Clamor sodomitarum et gomorreorum multiplicatus est. Tertio detentio mercedis mercenariorum. Unde *Jacobi ultimo.* Ecce merces operariorum vestrorum que fraudata est a vobis clamat. et clamor eius introiit in aures domini *Sabaoth.* Quartum est homicidium proximi. Unde *Genes quarto.* dixit dominus ad *Layn;* Ecce vox sanguinis fratris tui *Abel* clamat ad me de terra. Sic ita potest deus dicere ad quemlibet homicidam. Ecce sanguis innocenter a te effusus clamat ad me de terra requirens vindictam super te. Item patet ex hoc quod sit unum de maximis peccatis occidere proximum et innocenter. quia dominus maledixit terre que aperuit os suum et recepit sanguinem *Abel* fratris *Layn.* Si autem terra est maledicta a domino que sanguinem innocentem recepit: quid tunc de illo erit qui sanguinem innocentem effudit. Ergo merito dicitur occisoribus in iudicio extremo. Ite maledicti in ignem eternum etc.

nem innocentem recepit: quid tunc de illo erit qui sanguinem innocentem effudit. Ergo merito dicitur occisoribus in iudicio extremo. Ite maledicti in ignem eternum etc.

Quod homicidium sit duplex. **C**oncedendum autem quod homicidium est duplex. scilicet corporale et spirituale. Corporale committitur manu vel facto. et hoc quattuor modis. **P**rimo modo iusticia dicente. ut cum iudex reum iuste damnat. vel minister taliter damnatum occidit. Unde queritur. utrum iudicio liceat occidere malefactorem. **R**espondeo secundum sanctum *Thomam* secunda secunde. q. lxxij. Sicut pro salute totius corporis precipitur laudabiliter membrum putridum: sic malefactor qui est corruptivus aliorum. laudabiliter occiditur ut commune bonum conseruetur. Si tamen hec occasio fieri a iudice vel ministro livore vindicte vel delectatione fundendi sanguinem humanum: licet iste malefactor iuste occidatur: nihilominus iudex vel minister mortaliter peccat. Similiter si minister hoc facit pro aliquo questu quem exinde se consequi speraret. Similiter autem ambo scilicet iudex et minister peccant mortaliter si reum occidunt iuris ordine non servato: hoc est si occidunt sententia taliter non condemnatum. Et hoc probatur. *xxij. q. iij. paragrapho penultimo. et q. v. miles. et ca. cum minister.* **Q**ueritur utrum liceat private persone occidere malefactorem. **R**espondeo secundum sanctum *Thomam* ubi supra. non licet. sed solum illi cui communitatis cura commissa est. sicut principi vel domino terre habenti publicam auctoritatem non autem alicui privato. **S**ecundo modo fit homicidium necessitate instigante. Sed tunc distinguendum est hoc modo. quia aut illa necessitas bene potest satis faciliter evitari. puta cum quis

possibile fore alio modo...
saluari transferre a me...
no audivit me. Et mater...
laborem quos sustinuit...
mibi illi peccatori. Et...
oli gravari quod non...
tertio rogavi patrem...
a me calidè passiones...
me. Et via mater...
pedere ad pedes eius...
filius inquit ad eam...
facere vis? Et illa...
tuos cum peccatore...
a ei cedas. Et filius...
sancti est in lege...
et honorare matrem...
ille legem debet...
redire. cum aut ego...
rater mea te honorare...
ore: et sic per te omnia...
eo: et sic per te omnia...
quum pacis sicut vulnera...
peccatoris occidendo...
vulnera.

de quinto precepto

Quod occides...
cepto prohibetur homicidium...
a quo peccato...
hibere homines...
nra naturam. Docent enim...
i quod debet diligere ea...
speciem cum ipsis. Unde...
ne animal diligere suum...
m est quomodo homo...
a simile (scilicet alium hominem)...
doceat unum super alterum...
similiter intelligenda est...
naturaliter et ex...
diligere alium hominem...
i Aristoteles...
homo omni homini...
eis. Ergo talis peccatus...

E De quinto

potest euadere insequētem se hostē. tūc reus est homicidij z tāq̄ p̄ mortali peccato debet agere penitētiā. **Aut** ē necessitas inuitabilis: puta si q̄s occidit insequētem se non ex odij fomite. sed ex dolore animi. quia aliter nō potuit periculū occasionis euadere. z talis nō peccat nec astringitur ad penitētiā nisi ad cautelam p̄pter ambigūū dubietatē. quia potest timere ne illum occiderit motus ex indignatōe vel iracundia: vel libidine vindicte: z nō ex sola necessitate defendēdi se. ideo interiorē sp̄ debz agere penitētiā: z suis peccatis asscribere q̄ in tantam venit necessitatē: z in hoc p̄cordat **Banfredus** z **Hostiensis**. **S**cādum tamē q̄ quis p̄ cōseruatōe p̄rie p̄sone liceat in inuitabili necessitate aliū occidere ne ip̄e occidatur. hoc tamē nullatenus est licitū p̄ p̄seruatōne rerū temporalium: quia vita p̄miū est p̄ferēda rebz fortune. **T**ertio hoc homicidijū corporale fit casu. sed ibi distingue. quia aut dabit operā rei licite aut illicitē: puta si p̄iiciebat lapidem vel baculum siue in ludo siue p̄ corpis exercitio versus locum ubi p̄suevit esse transitus hominū: reus est homicidij. vt p̄z xv. q. i. merito. **E**t irregularis efficitur. vt patz p̄ **Innocētiū** sup̄ ea. exhibita **S**i vero dabit operam rei licite: puta si pulsauit z baculus cadēs interfecit aliquem vel occidit eū nō imputat ei **U**el si quis secans arborē z arbor cadēs fortuitu aliquē occidat: nō est culpabil. q̄d verum est si fiat in priuato loco z adhibeat veram z plenam diligētiam. s. circūspiciēdo se z alte clamādo q̄ sibi caueat: alioqn̄ sibi imputabit vt p̄z dist. l. hi qui arborē. **Q**uid de parētibz in q̄rum lectis puuli inueniuntur mortui **R**ñ deo fm̄ **Raymūdum**. **S**i mors interuenit graui eorum culpa p̄cedente atq̄ negligentia: grauis est eis penitētia iniungēda. **S**i autē leuis culpa p̄cesserit: nō grauis penitētia est eis iniungēda. **S**i

autem nulla p̄cesserit negligētia vt culpa de iure nō sunt puniēdi: tamē ad cautelam p̄pter ambigūum est eis aliq̄ penitētia iniungēda. **C**ōcordat **Hosti.** et addit q̄ monēdi sunt parentes ne pueros teneros secum in vno lecto collocent: ne forte opprimātur. ij. q. v. consuluisti. **Q**uid dicēdum est de custodia infirmorum qui ad eorum peritōem uocauerūt minutorē vt minueret eis sanguinem: vel dederūt eis vinum: vel non bene custodiūt eos ita q̄ ip̄i mortui sunt. **R**espōdeo fm̄ **Buill.** **I**n omnibus talibus quādo bona fide fiūt nō debet aliquis de facili scrupulosam p̄sciētiam habere: nisi sit euidēs culpa aut negligentia dissoluta z certum sit q̄ inde mors p̄ueniret. tunc irregularitas contracta est. **D** **Q**uarto homicidijū corporale cōmittitur voluntate z p̄ria iniquitate impellēte: puta si quis ex odio vel timore vindicte aliquē occidat. z tūc sine omni distinctōe dicēdum est q̄ tale homicidijū voluntarium semp̄ est mortale peccatum z enorme. **Q**uerit vtruz magis peccet qui occidit iustum q̄ qui occidit peccatorem. **R**espōdeo fm̄ **Iancū Tho.** sc̄da sc̄be. q. lxiiij. sic. **E**t hoc quadruplici rōne. **P**rimo quia nocet ei quē plus debet diligere. z ita magis agit cōtra charitatem. **S**ecūdo quia iniuriam infert ei qui est minus dignus z ita magis cōtra iusticiā agit. **T**ertio q̄ p̄uat cōmunitatē maiori bono **Q**uarto quia p̄temnit deū in iusto hoie. **L**uc. x. **Q**ui vos spernit me spernit. **I**tem quia fideles sunt filij dei. i. **Joh. ij.** **U**idete qualem charitatē nobis dedit deus vt filiū eius noiēmur z simus. **I**git qui aliquē fidelem occidit: filiū dei occidit. q̄d constat immānissime seueritatis esse. **Q**uāto ante p̄spectū dei p̄stare audebit qui fratrem eius occidit. **Q**uerit vtrū occidere aialia sit peccatum. **R**ñ deo fm̄ **Tho.** ubi supra: nō. quia nullus peccat vtrūdo re sua ad hoc ad quod est ordinata.

Si enim dicitur talis peccator
lit. Quod non in illis legibus
cōdit p̄t p̄t ad dicitur in d. R
deo fm̄ Tho ubi sup̄ nō. q. no. de
se cōmunitatem maiora vtrū
mus vtrū dicit. No est tū crōne
licet iustitiam iustit. **E**t ubi
cauē dicitur tūc p̄tcm est
michā p̄p̄tōnis q̄d est p
siffimū. **Q**uādo reatū vtrū
riam est. **E**t hoc est vtrū
debet ei vtrū p̄mire occi
p̄cm fornicatōis vtrū tūc in
Cientia q̄ occidit iustū
mortalē: vt p̄t **Thomas** sc̄
q. lxxij. q̄d sup̄ p̄t p̄t q̄d
p̄t a naturalē iusticiā q̄t
q̄t res iustitiam tūc cōseruare q̄
in se est iust. **S**ed q̄t cōtra dō
tenē quibz iustitiam se dicit. **E**
dicitur cōmunitas: q̄ quibz
no p̄t est cōmunitas. **Q**uarto
lis in dō peccatōis ē dicitur vtrū
fidei peccat. in dō. **S**ed q̄ tūc
dicitur dicitur vtrū tūc vtrū
ocidat. nō s̄nt om̄ tūc vtrū
fm̄ p̄t. **I**tem nec p̄t vtrū
cū peccatōis iustitiam se occidit
de dō quibz iustitiam: **R**ñ
licet mōis iustitiam. **E**t q̄d
lis mōis iustitiam ē impatentia ab
iustitiam. aut tū occidit obseq̄
p̄t vtrū vtrū aut cōseruare tūc
vtrū tūc p̄t peccatōis: nō s̄nt
alioq̄ nō mōis p̄t vtrū dicitur
p̄t vtrū aut iustitiam dicitur p̄t
sem̄ p̄t iustitiam dicitur p̄t
cōt vtrū vtrū. **E**t p̄t vtrū
sup̄t vtrū iustitiam: z tūc vtrū
one: nō p̄t iustitiam vtrū. **S**ed
si mōis p̄t vtrū iustitiam
vel ab alioq̄ dicitur p̄t vtrū
vtrū dicitur p̄t vtrū: vtrū
eius cōt vtrū vtrū: aut dicitur
nō cōt vtrū dicitur. **E**t
to vtrū dicitur q̄d cōmunitas

precepto

Generalit̄ aut̄ plantez aī alia p̄t̄ hoīez
 sūt. Querit̄ vtrū mlieri liceat seip̄am oc
 cidē p̄t̄ stuprū v̄l adulterū vitā dū Rū
 deo fm̄ Tho. vbi sup̄ nō. qz nō debz in
 se cōmittere crīmen maximū v̄viter mī
 nus crīmen alienū. Nō est em̄ crīme mu
 lieris si ei violentia iſerat. Et itez forni
 catio vel adulterū min⁹ p̄c̄m est q̄ ho
 micidū. p̄cipue sup̄p̄ius qd̄ est periculo
 sissimū. Quia nō restat r̄ps̄ v̄t p̄ peniten
 tiam expiet. Sed hoc est v̄t q̄ potius
 debet se violentē p̄mittere occidere q̄ in
 p̄c̄m fornicatōis voluntarie incidere.
 Sciendū q̄ occidere seip̄m est p̄c̄m
 mortale: v̄t p̄bat Thomas sc̄da sc̄de.
 q. lxxij. quadrupl̄. Primo quidē q̄a est
 p̄tra naturalem inclinātōem qz vna que
 q̄ res seip̄am nitit̄ conseruare quantuz
 in se est r̄ p̄t̄. Sc̄do qz est cōtra charita
 tem qua hō tenetur se diligere. Tertio
 est iniuria cōmunitatis: qz quilibet ho/
 mo pars est cōmunitat̄. Quarto qz ta
 lis in deū peccat: sicut q̄ alienū suū inter
 ficit peccat in d̄nm. Ideo qz nullo mo/
 do licet illud v̄t miseriaz p̄sentis vite q̄s
 euadat. naz finis oīm terribilū ē mors
 fm̄ p̄m. Item nec p̄pter v̄ndictaz ali
 cui⁹ peccati in seip̄o lz se occidere. Quid
 de his qui seip̄os mutilant: Rū deo nō
 licet mēbrū sanū p̄cidere. Et quidē si ta
 lis mutilatio fiat ex impatentia alicui⁹
 infirmitatis. aut etiā credebat obsequiū
 p̄stare do v̄tputayt castevuēt nihil omī
 nus talis grauit̄ peccaret qz non licet
 aliquo mō mēbra p̄c̄ndere ad vitā dūz
 periculū anie siue p̄c̄m: qz saluti sp̄ū ali
 semp̄ p̄t̄ aliter subueniri: cū p̄c̄m subia
 ceat ip̄i voluntati. Ergo tales homicide
 sup̄p̄ius iudicant̄: r̄ tal̄ repellit a p̄moti
 onez receptōe sacrozū ordinū. Sec⁹ est
 si mēbrū putriduz ideo abscondat̄ a se
 vel ab alio: qz est corruptiuuz corpis: qz
 tunc licitū est p̄c̄ndere: devoluntate tū
 eius cui⁹ est mēbrū aut illi⁹ ad quē p̄t̄
 net curare de salute illi⁹. Et Quin/
 to homicidū corpale cōmittit̄ a lingua

z hoc primo. scz p̄cipiēdo sicut herodes
 occidit oēs pueros qui erant i bethleem
 iude. Matth. ij. Dicitens occidit oēs
 pueros qui erant in bethleem r̄ in omni
 bus finibus eius: non q̄ manu eos occi
 derat. sed quia iussit r̄ precepit. **S**e/
 xto cōmittit̄ consilio: puta cū quis altē
 suadet vel rogat homicidū facere: osten
 dens sibi utilitatem sequentem ex homi
 cidio tali. Et talis fm̄ Innocen. est reus
 homicidij: r̄ cū hoc irregularit̄e incur
 rit. Nec interest si ille cui d̄at cōsiliū sta
 tim occidat vel diu postea tpe interiecto
 nisi interim contrariū suaderet: r̄ primū
 consiliū reuocaret. imo quod plus est
 oportet q̄ illi denunciet de cuius morte
 contractum est q̄ sibi caueat: nisi p̄babē
 liter credat q̄ post reuocationē cōsiliij ille
 cui dedit consiliū reuocet a p̄posito occi
 dendī: v̄t dicit Inno. Laute tū ne quē
 q̄ p̄dat. Sic cayphas christuz occidit
 dando consiliū de morte eius Joh. xi
 dixit. Expedi vobis v̄t vnus moriatur
 homo p̄ populoz non tota gens pereat
 Unde Augustinus. Non solum illi ho
 micide sunt qui manu homines occidūt
 sed etiam illi per quozū consiliū frau
 dem r̄ exhortationem hoīes extinguunt̄
 Et ad istud duplex homicidū dē
 scernendum quidam euangeliste dicit̄
 seu tradunt christum esse crucifixum ho
 ra tertia: alij dicunt hora sexta. Quia iu
 dei suis prauis consilijs machinātes iu
 mortem christi ipsum linguis crucifixe
 runt hora tertia. Milites vero hoc fa
 cto impleuerunt hora sexta. Septimo
 committitur seu fit defensione seu ani
 mo defendendi eum qui homicidū p̄
 petrat. Nam fm̄ Henricuz de firmaria
 Si quis vadit ad interficiendum aliuz
 r̄ teip̄m illi scienter associas: nō tamē ip
 sum incitas ad homicidū perpetrā
 dum: nec super hoc aliqua verba cuz eo
 habuisti nec ipse tecum: immo tu sibi ex
 animo hoc dissuadisti: licet tibi acquies
 cere noluerit. Et nihilominus tu de ip̄

De quinto

so timens te ipsi associas eo animo vt si forte ille insequeretur cum tu cum defen-
deres: et sic occidit alium per te associat?
Et in hoc casu dicit Hostien. q. talis est
homicida necynquam poterit ad ordi-
nes promoueri. Et sic intellige q. sola de-
fensione committit homicidium. **O**cta-
uo comittitur tradendo proximo in mortem
sicut iudas ch. m. de equo dicit Barth.
26. Querebat oportunitatem vt eum trade-
ret. Et tales traditores cum iuda dam-
nabunt: et rei erunt in sanguine innoxio
sicut iudas in ch. o. **N**ono committit
iudicando iniuste aliquem ad mortem. Sic
pylatus occidit Christum: de quo dicitur
Luce. 23. q. adiudicauit fieri petiti-
onem eorum. **U**e illis falsis iudiciis q.
propter munera vel fauorem iudicium et ius-
ticiam peruertunt: quia enormiter pec-
cant in christum qui est veritas et iusticia.
Unde Isidorus de summo bono. **N**o
est persona in iudicio consideranda: sed
causa. **Q**ui consanguinitatis et amicitie
faueoris siue inimicitiarum occasione iu-
dicium peruertunt sine dubio in christum
dominum qui est veritas et iusticia peccat no-
scuntur. **U**nde Chrysostomus. **F**acile
deuiat a iusticia qui in causis non deus
sed hominem formidat. **H**oc patet in
pylato: qui christum multis modis et vijs
nitebatur liberare: sed postmodum fina-
liter ex timore humano iniuste ad mor-
tem sententiauit. **S**ciendum q.
iudicium non licet vendere iustum iudicium
Unde Augustinus. **N**on debet iudex
iustum vendere iudicium: non testis ve-
rum testimonium: licet vendat aduoca-
tus iustum patrocinium et iuris perit re-
ctum consilium. **E**rgo grauitur peccant
qui iusticiam exequi nolunt. nisi accep-
tis antea muneribus. **E**t tales quando
q. confunduntur hic et in futuro. **U**n-
de legitur q. quidam iniquus iudex nol-
liuoluit facere iudicium nisi antea acce-
pris aliquibus muneribus. **E**t cum que-
dam ydya quandam causam habuit:

quam iudex et continue prolongauit.
Tunc ipsa fuit conuicta. cuidam bono
viro q. dixit ei. **S**pe tibi non faciet iudi-
cium nisi ei manus inungas. **T**unc illa
mulier accepit pinguetudinez butyri et col-
ram omni populo presentem iudicio ad iu-
dicem accessit: et ei manus inunxit. **Q**ui
indignater dixit. **E**ur mihi maculas ma-
nus? **E**t illa. **Q**uia mihi dictum est q. n.
habeo finem nec expedirez cause mee:
qua mihi iudicium praestitis nisi yngero
bis manus. **E**t sic ille confusus coram om-
ni populo stetit. et ei ex verecundia iudici-
um fecit. **I**tem sciendum q. iudex iuste iu-
dicans puniendus est a superiori suo vt
exemplo eius alij timeant tale facinor-
plius committere. **U**nde legitur q. qui
daz rex persarum cum deprehensus esset
dam iudicem suum iniuste iudicasse eius
iussit excoari: et sellam iudicis cum tali
cute cooperire vt iudex futurus continue
memor fieret supplicij et timeret iniuste iu-
dicare. **S**ciendum tamen q. non fa-
ciliter homo iudicandus est ad mortem:
qui est nobilissima creatura. **U**nde Ari-
stoteles de regimine principum. **N**obi-
lissimum animalium est homo caue ef-
fundere sanguinem humanum. **U**nde
etiam Augustinus de spi. 21. **T**ate di-
gnitatis est humana condicio: vt nullum
bonum propter summum bonum ei sufficere
possit. **U**nde Bernardus in sermone. **F**e-
cit deus hominem secundum corpus egregiaz
creaturam: sed secundum animam magis: vt ip-
ta imaginem creatoris insignem rationis par-
ticipem: beatitudinis eterne capace. **E**rgo
talis nobilissimum creaturam non leuiter est delin-
da. **H**oc isti deberent attendere q. homines
quasi pullum galine occidunt: et modicum
estimant effundere sanguinem humanum:
et occidere hominem. **C**um tamen deus lo-
quitur per Ezechiel. c. xvij. **N**unquid vo-
luntatis mee est mors impij dicit dominus et
non magis vt auertat a via sua et viuat.
Ergo quando esset spes probabilis de emenda-
tione melius esset hominem viuere et se emen-

de: p. v. per sanctos de
lery: h. m. t. a. l. e. r. e. c. c. e. d. e. n. t. e. r. e. **I**n
fig. m. v. s. v. a. r. i. e. p. e. r. e. s. t. o. d. e. s.
18. **N**onnum peccatorum h. y. r. e. e. t. e.
g. o. l. l. i. q. u. a. m. m. o. r. e. h. o. i. e. s. c. r. u. a. n. t.
p. u. n. i. t. u. r. i. i. n. d. i. c. e. n. d. o. e. t. e. r. n. e.
z. i. n. d. i. c. e. n. d. o. e. t. e. r. n. e. d. e. b. e. r. e. t. **U**nde
F. a. o. l. i. a. **S**o. b. r. i. t. i. n. i. n. c. o. n. d. i. t.
i. l. l. u. d. d. i. c. i. t. u. m. e. s. t. **Q**u. i. n. d. i. c. i. t.
d. i. c. a. s. t. o. p. m. e. o. d. i. c. a. s. **E**t. s. u. p. e.
m. e. r. e. d. e. b. e. r. e. t. d. i. c. i. t. i. p. s. o. h. a. b. e. r. e.
v. **E**l. e. d. e. m. m. o. r. t. u. m. q. u. a. m. e. n. t. i.
r. e. m. e. n. t. u. r. v. o. b. i. s. **O**ct. m. o. d. o.
h. o. c. h. o. m. i. c. i. d. i. u. m. l. i. b. e. r. a. t. i. o. p. r. i. m.
m. o. r. t. e. **S**ic. l. e. g. i. t. u. r. q. u. i. q. u. i. b. e. r.
l. i. b. e. r. a. t. e. p. r. i. m. i. m. o. r. t. e. **R**ic. l. e. g. i. t. u. r. q. u. i.
q. u. i. b. e. r. e. t. v. o. b. i. s. c. h. r. i. s. t. u. m. t. o. n. d. i. c. i.
l. o. r. e. t. u. m. i. n. i. q. u. i. t. p. r. i. m. i. l. i. b. e. r. a. t. e. e. i. a. m.
t. e. r. r. e. d. d. e. b. e. r. e. e. i. c. u. s. p. o. t. u. i. t. a. l. i. a. s. e. n. t. i.
h. o. m. i. c. i. d. i. **E**t. i. n. v. e. n. i. t. e. d. o. c. e. t. e. u. l. t.
t. e. r. m. i. n. i. s. n. a. t. u. r. a. l. i. s. i. n. t. r. u. i. s. a. i. a.
h. u. s. v. i. t. q. u. e. d. e. d. o. b. i. n. d. i. t. o. p. u. r. d. i. c. i. t. q. u. i.
p. e. d. e. a. l. i. b. u. s. **S**im. l. i. t. e. r. q. u. i. p. a. t. r. i. p. o.
q. u. i. b. e. r. m. e. u. s. l. i. b. e. r. a. t. u. r. e. t. y. m. o. r. s. i.
a. l. i. i. l. i. b. e. r. a. t. e. **N**o. n. i. n. q. u. i. b. e. r. e. t. e. n. d. e.
l. i. l. i. b. e. r. a. t. i. o. n. e. a. l. i. e. n. i. s. p. e. n. d. i. o. m. o. r. t. i.
p. o. n. e. r. e. l. i. d. s. o. l. u. s. i. u. d. e. x. t. e. n. e. t. a. d. h. e.
m. a. n. u. a. n. o. t. a. **Q**u. i. a. u. t. e. m. e. x. c. h. a. r. e.
h. o. c. l. i. b. e. r. a. t. i. o. n. e. p. o. r. t. i. o. n. i. s. e. r. r. e. r. e.
D. e. p. o. s. t. u. m. p. r. i. u. a. t. i. o. n. e. m. a. g. n. i. d. o. c. e.
r. e. s. p. l. a. n. t. q. u. i. b. o. i. e. m. l. o. l. u. e. r. e. d. o. p. o.
s. i. l. i. b. e. r. a. t. e. m. o. r. t. e. i. n. i. l. l. u. s. q. u. i. t. e. n. d. e. f. a. c. i. o.
r. e. v. o. l. u. n. t. i. a. m. t. o. t. a. t. e. n. d. e. q. u. e. d. i. l. i.
p. o. s. s. i. t. e. r. a. t. i. o. n. e. s. e. l. o.

Chrysostomus in epistola ad romanos
committit

Non debet iudex
iustum vendere iudicium
non testis verum
testimonium: licet
vendat aduocatus
iustum patrocinium
et iuris perit rectum
consilium. Ergo grauitur
peccant qui iusticiam
exequi nolunt. nisi
acceptis antea muneribus.
Et tales quando
quod confunduntur
hic et in futuro. Unde
legitur quod quidam
iniquus iudex nolliuoluit
facere iudicium nisi
antea acceptis aliquibus
muneribus. Et cum
quendam ydya
quandam causam
habuit:

dare: et peccata sua per satisfactiones de-
 lere: quod sic leniter et facilliter occidere. In
 signum huius dicit dominus per Ezechiel
 18. Nolo mortem peccatoris huius. et cetera. et
 go illi qui ita atrociter homines cruciant et
 puniunt: et ita in misericorditer sententiatur
 et iudicant: timere deberent illud dictum
 Jacobi. ij. Iudicium ei sit sine misericordiam
 dia: qui hic non facit misericordiam Et
 illud dictum apostoli. Quo iudicio alium iu-
 dicas: teipsum condemas Et super omnia ti-
 mere deberet dictum christi quod habet Luce
 vi. Eadem mensura qua mensi fueritis
 remetietur vobis. **D**ecimo committit
 hoc homicidium non liberando primum a
 morte. Unde querit vtz quilibet tenet
 liberare primum a morte Rudes q sic. qz
 quilibet ex debito charitatis tenet repel-
 lere iniuriam a primo et liberare eum a mor-
 te vel defendere eum cum potest: alias erit reus
 homicidii. Et ista veritate docet eundem
 instinctus naturalis in brutis animalibus:
 ut patet de delphinibus. put dicit phis-
 xi. de animalibus. Similiter patet in porcis
 qui sibi mutuo subveniunt. et unus nititur
 alium liberare. Ad tamen quilibet tenet per
 tali liberatione alterius periculo mortis se ex-
 ponere: sed solus iudex tenet ad hoc et
 manu armata. Qui autem ex charitate
 hoc faceret: opus perfectionis exerceret
 De persona privata dicit magni docto-
 res quod si credat quod hominem solo verbo pos-
 sit liberare a morte iniusta quod tenet face-
 re verbo: verumtamen facto tenet impedire si
 possit efficere sine periculo.

Homicidium spirituale octo modis
 committit.

Homicidium spirituale quo quis
 interpretati dicitur homicida com-
 mittit octo modis. **I** Cuius
 uno quod committit in corde primum odi-
 endo: de quo prima Jobis. iij. Ois qui odit
 fratrem suum. homicida est. Et satis quoniam
 ois homicida non habet vitam in se ma-
 netem. Glo. ibidem. Et si vivens in ho-
 mines vivere cernit. in perpetuum tamen cum

demonibus condemnabitur. Et istud
 homicidium tanto gravius est corpora-
 li homicidio: quanto anima que per ius-
 diam occidit est prestantior corpore: quod
 secundo patet ex hoc quod homicidium corpo-
 rale est quo homo interficit alium per i-
 udiam autem homo perimit seipsum. et
 ideo quanto nepharius est hominem i-
 terficere seipsum quam alium: tanto detesta-
 bilius est homicidium spirituale corpora-
 li. Et isto modo tam pueri quam mulieres
 iudeorum christum crucifigentium facte sunt ho-
 micidae: odientes dominum iesum christum Et si-
 militer hodierni iudei sunt homicidae christi
 hoc modo. Homicidium quando sit pec-
 catum mortale vel veniale per infra. xiiij.

B **S**ecundo committit involunta-
 te: scilicet spirituale et bone voluntatis
 propositum suffocando. Nam querens
 in te bonum conceptum tibi diuinitus
 inspiratum per negligentiam et contem-
 ptum extinguit: totiens diuinitus fetus
 manu gratie diuine in te plantatum vo-
 luntarie iugulas et perimis. Quia anima
 cuiuslibet hominis est sponsa christi: qui
 tunc ab ipso impregnabitur quando bo-
 na voluntas et bonum propositum con-
 cipitur. Tunc idem conceptum occidit
 quando bona voluntas per negligentiam
 et contemptum ad effectum non produci-
 tur.

Tertio committit verbo
 et ore proximo suggerendo mala que sunt
 contra deum et salutem. Ideo christus
 dicit de diabolo ut habetur Joannis.
 viij. Ille erat homicida ab initio. Unde
 Augustinus super Joannem. Homici-
 da diabolus dicitur: non quod gla-
 dio armatus nec ferro cinctus ad ho-
 minem veniat: sed quia malum verbum
 seminat. Noli ergo te non putare ho-
 micidam esse: quando fratri tuo mala
 persuades. Unde apostolus prima ad Co-
 rinth. xv. Corripunt bonos mores col-
 loquia prava. Ergo quando cum
 verbis tuis occasio es alicui ad peccan-
 dum: si hoc ex proposito et scienter feceris

precepto

aut p̄mi pertinet: vt nō solum velim⁹
 ei bonū sed etiā operemur s̄m illd. i. Jo
 annis. 3. Non diligamus lingua neq; s̄
 bo: sed opere veritate. Ad hoc ar̄tve/
 limus alicui requiritur vt eius necessita/
 ti subueniamus. Juxta illud. i. Joh. 3.
 Qui viderit fr̄s suum habere necessita/
 tēz clauerit viscera sua ab eo. quō cha/
 ritas dei manet in illo: Ergo elemosy/
 narum largitio est i precepto. S; quia
 p̄cepta dant de actibus virtutum: neces/
 se est q̄ hoc donū elemosyne cadat i pre/
 cepto s̄m q̄ actus est de necessitate p̄tu/
 tis: puta sc̄m dictamen recte rōnis. et
 sc̄m hoc aliud est considerandū ex par/
 te dantis: z aliud ex parte recipiētis. Et
 ex parte q̄dem dātis requiritur q̄ illud
 q̄d in elemosyna datur sit sup̄fluum nō
 solum respectu sui p̄p̄ius: sed etiam resp̄e
 ctu aliorum quorum sibi cura incumbit
 Quia recta ratio dicit q̄ vnusquisq; si
 bi p̄ius p̄uideat de his quoz sibi cura
 incumbit. z postea de residuo necessitati
 aliorum subueniat. Ex parte autem re/
 cipiētis requiritur q̄ necessitates habeat:
 alioqn non esset rō pietatis quare ei da/
 retur. Unde dist. 82. ca. i. His paupe/
 ribus danda est elemosyna q̄ i manib;
 suis laborare non possunt. Non at om/
 nis necessitas obligat ad p̄ceptum: sed
 solum illa sine qua quis sustentari non
 potest. Et ideo relinquitur q̄ daē elemo/
 synam de superfluo est in p̄cepto resp̄e
 ctu eius q̄ est i extrema necessitate posi/
 tus. Sc̄dum tamen q̄ non simpliciter
 expectanda est semper extrema necessi/
 tas: quia tunc non poss; iuuari natura
 consumpta. Sed tunc intelligend⁹ est
 casus extreme necessitatis quādo appa/
 rent signa future necessitatis extreme p̄/
 habilia: vt cum quis vider alios ipoten/
 tes vel pigros ad subuendendum: z vi/
 det pauperem indigere vite necessarijs
 nec sibi posse satisfacere: tunc em̄ ex p̄e/
 cepto charitatis tenetur sibi subuenire.
 Sed circa necessitatem extremaz dare

elemosynā est i consilio sicut de quolibz
 meliori bono dant consilia. Unde dicit
 Basiliius. Cur tu abundas ille p̄o men/
 dicat: nisi vt tu bone dispensatōis meri/
 ta consequaris: ille vero patientie meri/
 tis decoretur. Famelica panis est quē tu
 tenes: tunica nudi est quam in conclaui
 conseruas: calceus discalceati est qui pe/
 nes te marcescit. Idcirco tot iniurias cō/
 mittis q̄t dare valēs. Octauo commit/
 titur p̄mo detrahendo de qua detrah/
 ctione iā dicitur.

De detractioe.

Detractio detestanda est. P̄mo
 quia comparatur homicidio: qz
 ille cui detrahitur in conscientia
 illius q̄ audit detractōem occidit: i cui⁹
 conscientia p̄us viuebat p̄ bonā famaz:
 z tale homicidium grauius est corpora/
 li. Quia s̄m Henricū de firma. ibi solū
 corpus vnus occiditur: hic aut̄ sit plu/
 res aīe perimunt. vna ip̄ius detractorz
 alia eius cui detrahitur cū hoc p̄ceperit
 z irascitur z querit vindictā. Tertia ip̄o/
 rum audientium. vnde tale homicidū
 periculosissimū est: qz est contagiosum.
 serpit em̄ de vno ad alium. z letaliter in/
 ficit oēs illos in quos venenū detractio/
 nis infunditur. Unde Bernardus su/
 per canonicā Joānis. Un⁹ detractorz
 q̄ loquitur: z tamen vnū verbū eodem in/
 momēto multitudinis audientium dunt/
 aures transfigit: aīas interficit. **S**e/
 cundo p̄valere ad detestandā detracti/
 onem hoc quod detractorz diuersis ge/
 neribus rem̄ comparat. Nā p̄mo com/
 paratur canī: vt dicitur Math. 7. No/
 lite sanctuz dare canib;. Eccl. xix. Sa/
 gitra infixa femori canis: sic verbū in ore
 stulti. Canis sagittā habens infixaz fe/
 mori nō quiescit donec remouerit: neq;
 stultus quiescere p̄t donec verbuz quod
 audiuit de p̄mo alij retulerit. Detrah/
 tores sunt canes diaboli nō p̄mittētes
 etiā vnā auiculā auferri ab hinc quin la/
 trent z eaz mordeant. J̄cē cōparat poz

E Sequinto

eo. quia ad modum porci os citi inqnat
q̄ pedē. Et sicut porci ingrediēs i hori
tū aliquēz ibi lutū et florē inueniēs : flo/
res dimittit et lutū ingredit̄ : et se in eo vo/
lutar. Sic detractor bona visa v̄l audi/
ta de pximo obliuiscit et mala audita v̄l
visa de pximo ponderat et retinet. Et sic
os et lingua inqnat : qd̄ est mēbrū nobi/
le pre alijs mēbris. Unde Aristo. i. poli.
Nullū em̄ aialū naturalit̄ h̄z f̄monem
nisi hō. Itē detractor cōparat̄ sp̄enti in
his pp̄ietatibz. Serpens est aial. pditi/
osum. i silētio mordēs : tortuose i cēdēs.
Sic detractor pditor ē q̄ occulte oblo/
quitur pximo. **Uñ** Eccl̄i. x. Si morde
at sp̄ens in silētio : nihil eo min⁹ h̄z q̄ oc/
culte pximo detrahāt. Tortuose etiā in/
cedit detractor : dū a laude ei⁹ incipit cui
detrahāt. et deinde subdit. Nō dico hoc
animo detrahendi : sed vt fides ei adhi/
beat̄ : dicit semulcum amare eū cui de/
trahāt. Et ego dico q̄ sic eum diligit si/
cut iudas iesum christum dilexit q̄ eum
falso osculo tradidit. Unde versus. **Uñ**
bonum faris sed corde malū : meditar̄
Oscula que iudas domio dedit hec mi/
hi tu das. Ergo tales sūt pditorēs px/
imorū sicut iudas christi. **T**ertio quia
detractores peiores sunt furibz illis qui
vestes et alia furantur temporalia. **Uñ**
de Ambrosius. Tolerabiliores sūt fu/
res qui vestes et alia bona diripiunt q̄
fures qui famam nostram bonam di/
lantant. Cui⁹ ratio potest eē hoc quod
dicit Salomon. Melius est nomen bo/
num q̄ multe diuitie. Unde qui nomē
bonum alicui aufert : magis nocet ei q̄
si multas diuitias furaret. **Q**uarto
quia detractoris lingua peior videt̄ esse
inferno. Infernus enim solū malos de/
uorat. Lingua vero detractoris bonos
et malos Insuper detractores vno mor/
sello comedunt vnam totam puñciam :
vel archiepiscopatum ciuitatem : v̄l pa/
rochiam : vel villam cum eis obloquunt̄
Et est v̄alde periculosum cum dicitur : i

tali puñcia sūt raptores : i tali ep̄isopa
tu sūt v̄surarij : i tali ciuitate adulteri : et
sic de alijs. Quia ibi innocēs cū nocēte
ifamā : qd̄ est cōtra iusticiā. hoc p̄z : q̄ si
vñ est re⁹ : tū tres v̄l plures sūt innocē/
tes. **Q**uinto q̄ iter oīa alia peccā istō
videt̄ pei⁹ expiari : qd̄ p̄z hoc q̄ scdm̄
Augustinū. Nō dimittit̄ peccm̄ nisi ab/
latū restituat. Cū igit̄ p̄ detractōez ab/
stuleris pximo bonā famā (q̄ iter bona
corporalia est aliqd̄ nobilissimū) ip̄osū
bile vel summe difficile videtur vt ei va/
leas plene restituere : cum non possis sal/
re in quor̄ cordibus hominum virt̄ue
detractionis sit diffusa. quare. zc. **Uñ**
sciendum q̄ iter omnia peccata ista duo
peccata. s. detractio et rerum ablatio ma/
gis difficile dimituntur homini. q̄
sine restitutione nec valet contritio nec
lachrymarum effusio : etiā si tot lachry/
mas effunderes sicut Petrus et Maria
Magdalena effuderunt : quando ama/
re peccata sua planxerunt. Itē ne va/
let peccatorū confessio nisi fiat f̄m̄ pos/
sibilitatem predictorū restitutio. Ergo
detractores qui iniuste proximos infā/
mauerunt tenentur in publico reuoca/
re : et eis bonam famam restituere scdm̄
possez nosse si volunt gratiam et dei mi/
sericordiam et remissionem peccatorum
consequi.

Quot modis fiat detractio.

O detractio fit sex modis. **Q**
Primo cum quis ocula mala
proximi manifestat : cum ifamā
dolor confūdendo. et si ea intentione etiā
q̄ quis vex sit de pximo malū loquit̄ ad
nocēdū ei : mortale ē. Verbi gratia Si
q̄s aliqd̄ occultū peccm̄ comississet qd̄ tu
biz soli deo p̄staret : et si hoc publicares
alij ifamādo eū : peccares mortaliter lz
verum esset. Sed si manifestares illi q̄
possez prodesse vt emendaretur : hoc eēt
bonum et laudabile : quia in hoc quere/
retur salus pximi. Item si ille ap̄d quē
tu illum infamasti alteri eadem ientio /

debeantur aliam reddat. i. p̄
viam ab altero peccare : i. d. si
ho sicut d. Quos peccata p̄
transunt que in vna peccata
viam in vna imo h̄ alios m̄
fit aliqua ciuitate vt unatōe ē
ciuitate nocentem est in illa ciu/
itate ad aliam ciuitate vt
detractores ad aliam ciuitate vt
feruntur q̄ publicares iud
cum et ceteris illis hominibz
non v̄tē em̄ in vna ciuitate
peccare. Ergo illo modo de
infestare mala pximi illi qui
et maxime v̄tē p̄diti sed ma
C. Secundo quando dicitur
proprio cum agnoscitō r̄tra
Et hoc dicitur cōmune r̄tra
p̄m̄m̄ agnoscitō r̄tra
R̄tra dicitur et multum p̄tra
grande p̄tra r̄tra mala cū au
to p̄tra r̄tra p̄tra sui cōtra
r̄tra dicitur et cōtra illis vo
p̄tra dicitur h̄tra r̄tra. **Uñ**
volens saluē remones cum auq̄
p̄tra r̄tra non v̄tra in r̄tra
dicitur non dicit salomon.
lis in ciuitate sua homo lingu
C. Tertio crima falla impe
p̄tra r̄tra h̄tra p̄tra imo
r̄tra r̄tra imo : quia vt remittit
r̄tra. **Uñ** p̄tra r̄tra
fiat v̄tra dicitur r̄tra r̄tra. **Q**
tū quis negat ocula bona p̄tra
v̄tra r̄tra. **Uñ** cum aliqua bi
v̄tra r̄tra p̄tra : illi dicitur
q̄ dicitur v̄tra r̄tra et r̄tra
illo em̄ m̄tra r̄tra v̄tra imo h̄tra
h̄tra r̄tra r̄tra et v̄tra r̄tra
p̄tra. **Uñ** cū quis r̄tra r̄tra
m̄tra bona manifestat p̄tra r̄tra
p̄tra r̄tra r̄tra r̄tra r̄tra r̄tra
m̄tra. **Uñ** p̄tra r̄tra. **Uñ**
na p̄tra r̄tra p̄tra r̄tra
C. Secundo quis h̄tra p̄tra r̄tra
r̄tra m̄tra r̄tra et cetera m̄tra
r̄tra r̄tra r̄tra r̄tra r̄tra r̄tra

precepto

ne hoc occultum malum reuelat. s. ipm
 infamando similiter peccat: z sic d' singu-
 lis ascendo. **Q**uot peccata perpe-
 trantur cum quis in vna tota terrav' ci-
 uitate infamatur. imo si aliquis manife-
 ste in aliqua ciuitate infamatus est z fa-
 ctum eius notorium est in illa ciuitate: z
 auenires ad aliam ciuitatem ybi h' non
 sciretur: tunc si publicares ibidez pecca-
 tum z excessum illius hominis: ea inten-
 tioneyt ibi etiam infamaretur: grauius
 peccares. Ergo nullo modo debem' ma-
 nifestare mala pximi illis qui non sciunt
 z maxime ybi no' pdest sed magis obest
Secundo quando audita mala de
 proximo cum augmento referunt alijs.
 Et heu hoc valde comune est mala p/
 ximorum aggrauentur z augmentetur
 Quod tamen est multum periculosuz
 grande peccatuz talia mala cu' augme-
 to proferre: z sic pximum suu' confunde-
 re. De his enim et contra istos dicit p/
 pheta dauid. psalmo. cxxix. **U**ir ling-
 uosus salicet sermones cum augmento
 proferens non dirigeret in terra. Et ec-
 clesiasticus nono dicit salomon. **T**erribi-
 lis in ciuitate sua, homo linguosus.
Tertio crimina falsa imponere pro-
 ximo: z hoc est grauissimum inter pecca-
 ta detractionum: quia vix remittitur ta-
 le peccatum. **U**nde Hieronimus. **N**o
 factu venia dixisse sua d' rectis. **Q**uar-
 to cu' quis negat occulta bona proximi.
Uerbi gratia **S**icut cum aliqua bona
 referuntur de proximo: z ille inuidus ne-
 gat hoc bonum verum esse qd' dicit de
 illo cui inuidet q'uis verum sit in se. z cu'
 hoc facit ex inuidia z vindicta grauius
 peccat. **Q**uinto cu' quis nirtur ea mi-
 nuere bona manifesta proximi que non
 potest ex toto negare: tamen nirt ea mi-
 nuere. **U**nde Hugo. **D**etractor e' q' bo-
 na pximi in quantum potest diminuit.
Sexto cu' quis h'oa pximi peruertit
 in mala: dicens ea esse facta mala inten-
 tione: cum tamen cor soli deo pateat **U**n-

de Hugo. **D**etractio est locutio ex sub-
 dia pcedens: bona alioz denigrans **E**t
 hoc. s. q' sic bona pximi quis conuertit
 i' mala: pcedit ex inuidia z ex defectu ca-
 ritatis. **U**nde Augustinus. **C**ertuz est
 q' de aliquo incerto neminem iudicare:
 quem tanq' me ipsum diligere. **I**nsu-
 per est signum magne nequitie z puer-
 sitatis in homine q' sic proximum suum
 iudicat et bona sua deprauat. **U**nde
Chrystostomus super **M**attheum **S**i-
 cut difficile aliquem suspicatur malum
 qui bonus est: sic difficile aliquem suspi-
 catur bonum qui ipse malus est **I**dem
 ibidem. **O**mnis homo scdm se estimat
 alterum. **S**ciendum q' summe de-
 bemus cauere ab his modis detractione
 nu' scdm q' dicit salomon **S**ap. primo
A detractione pate ligue **D**etractores
 enim teste aplo ad **R**o. i. deo odibiles
 sut. **U**t autem hoc melius seruare pos-
 semus nullus nostrum deberet loqui d'
 proximo eo absente quod nollz loqui eo
 presente. **U**nde **L**euistica. xix. dicitur.
Non maledices surdo. **S**urdo maledi-
 cit qui absenti detrahit. **H**omo eniz ab-
 sens minus potest audire detrahentem
 q' si surdus esset. **S**urdus enim quan-
 doq' audit quando sibi alia voce cla-
 matur: absens vero qui quandoq' di-
 stat per duas leucas vel amplius non
 audiret detrahentem quantumcumq'
 clamaret. **U**nde etiam **H**ieronimus
Noli diligere detrahere ne eradiceris.
 pauci enim sunt qui huic vitio plene re-
 nunciant. **E**xistis patet q' detractio e'
 commune peccatum: et tamen grauius
 in hoc offenditur deus. **U**nde **A**ugu-
 stinus super illd' psalmiste **P**ro eo vt me
 diligere detrahebant mihi. **P**lus no-
 cent in membris detrahentes christo q'
 animas interficiunt creditorum: q' qui
 eius carnem mox resurrecturam perez-
 merunt. **E**t propterea detractores gra-
 uiter puniuntur a deo: z quadoq' tales
 desperant in agone mortis. vt pz per ex

De quinto

emplū. Fuerunt duo socij clerici quorum vnus detractor pessim⁹: de nemine bñ poterat loqui: q̄ infirmitate detent⁹: cuz ad penitentia a socio moneret parui pedes ipsius monita in nullo se penit⁹ correxit.

Cunq; ad extrema appropinquaret: adiuratus a socio suo p̄misit vt infra triginta dies sibi appareret si posset: si d̄s p̄mitteret: et sic mortuus ē. Post paucos igitur dies de eo p̄mittente non p̄ salute ei⁹: sed vt ceteri tali erudirent exēplo Apparuit socio totus niger et accesus tot⁹ ignitus iero et foris in cedio infernali. Ad cui⁹ conspectum cū ille tremore deficeret: dixit ei **E**go sum ille infelix quondā soci⁹ tuus p̄ quo oras inaniter: qz p̄petue suz dānatus. Et cum ille quereret quō sibi accidisset in agone: Respondit cū essem in extremis: ductus sum corā iudice. **C**ūq; obmutescerem p̄ timore vidī multas aīas sole lucidiores ad iudicē cōtra me manus extendētes et clamātes. **V**indicta dñe sanguinē nostrū de illo mendace detractore: qui nos apud hoīes mēdāciter ifamauit. ad hāc vocem cuz me iudex inspiceret toruovultu et irato: et ego in eius aspectu teritus et confusus et deplacis contra me malis mihi conscius memetipm et misericordiaz dei sum oblit⁹: et sic desperās p̄petue sum dānatus.

De his q̄ detractōes libet audire **R**equiritur de p̄ccō eoz q̄ libenter audiunt detractores: contra q̄d p̄ccm p̄mo possūt valere verba sacre sc̄pture que illud dissuadent. **V**n p̄uer. 4. **L**abia detrahentū sint p̄cul a te. Item **E**ccl̄i. 28. **S**ept̄ aures tuas spinis. et noli audire linguā nequā **V**n queritur vtrum peccet q̄s audiendo detractore. **R**ñ deo sc̄dm **T**ho. sc̄da sc̄de q. 73. **S**i quis detractorem audiat. sc̄z absq; resistentia: videtur detractori consentire: vnde fit particeps p̄ccī eius. **E**t si quidem inducat eum ad detrahēduz vel saltem placeat detractio p̄pter odiū eius cui detrahitur non min⁹ peccat q̄

detrahens et quicq; magis. **U**nde **B**ernard⁹ de consideratōe **D**etrahere aut detrahētem audire quid horum dānabile sit: non facile dixerim **S**i vero ei peccatum non placeat sed ex timore vel negligentiā vel etiā ex verecundia quada; obmittitur detrahentem repellere et odere qz ei detractio displiceat: tūc peccat quidem: sed multo minus q̄ detrahēs et plerūq; ventraliter **Q**uādoq; etiā ipm potest esse mortale: vt quia ex officio incumbit ei detrahētem corrigere: vt etiā p̄pter aliquod periculum inde p̄sequēs **U**el p̄pter radicem qua timor human⁹ quicq; potest esse p̄ccm mortale: qd fit quando hō sic dispositus est vt p̄pter timorē cuiuscunq; rei tp̄alis faciat aliquid prohibitum vel p̄termittat aliquid qd est p̄ceptum i lege diuina: talis timor ē peccatum mortale. **I**tem qui libenter audiunt detrahere p̄ximis sunt sicut canes. **Q**uia cū vnus canis leditur tunc omnes concurrūt et eum lacerāt et mordent **S**ic similiter faciūt detractores cum audiūt alicui obloqui: tunc obloquenti applaudunt: in super et verba sua etiā apponunt **E**t sic aīas suas p̄rias occidunt mortem eternā incurrunt **C**ōtra quos dicit **A**ugustin⁹. **N**on accōmodes aures tuas ad percipiendum verba detrahētis ne concipias mortem i anima tua. **D**etrahētis em̄ et audientis vtriusq; esca ē mors anime. **E**t vt breui⁹ concludam. **D**etractor et libes auditor diaboli potant in lingua. **U**nde quilibet in quantum potest debet cōpescere detractores **U**nde legitur d̄ quodam ep̄o qui erat in purgatorio et vehemēter affligebat infetore clerici sui existentis in inferno ascendētis ad ipsum: quia detractio eius quandoq; audierat et eum non satis corripuerat: q̄ ep̄s satis i se bon⁹ fuerat. **I**tem q̄ infelix sit lingua detractoris pater per hoc exemplū: **F**uit quidam maximus detractor religiosoz et sacerdotuz et alioz bonoz hoim: qui radē

De sexto p̄p
Non me habens. **N**on
acti capite prohibet
comulgatione p̄ccō
et p̄ccō p̄ccō p̄ccō p̄ccō
aliquis in p̄ccō p̄ccō
quidam p̄ccō p̄ccō p̄ccō
non aliter in p̄ccō p̄ccō
nem illis in p̄ccō p̄ccō
Benedictio. **N**on me habens
li aliter ex p̄ccō p̄ccō
cōmūcatis vtriusq; gl̄a intell
A **S**uadent q̄ p̄ccō p̄ccō
p̄ccō p̄ccō p̄ccō p̄ccō
solus. **E**t sic audi d̄ p̄ccō p̄ccō
eoz simpliciter non esse p̄ccō p̄ccō
Non enim **H**ereticus de sic dicit
solum in p̄ccō p̄ccō p̄ccō
cōmūcatis in p̄ccō p̄ccō
legi p̄ccō p̄ccō. **E**t vtriusq; vtriusq;
vtriusq; nō p̄ccō p̄ccō p̄ccō
pater audiret quia vtriusq; p̄ccō p̄ccō
one colitis regi p̄ccō p̄ccō
mortalē. **S**ed p̄ccō p̄ccō p̄ccō
tione aliquis excludit vtriusq;
one regi colitis vtriusq; p̄ccō p̄ccō
Et sic v. **D**etractoris p̄ccō p̄ccō
vtriusq; vtriusq; non debet
i regi p̄ccō p̄ccō. **E**t vtriusq; p̄ccō
lupina et malum peccatum: vtriusq;
p̄ccō p̄ccō p̄ccō p̄ccō p̄ccō

precepto

mortu? e. Post multos vero annos euz aperiebat sepulchru ei: totuz corp? ei? putridum erat pter linguaz eius. Sed rane linguam illa inter se voluentes ro / dere non valebant: in signum q? lingua illa non erat digna in terra: redigi p eo q? multos homines leserat: Et miser il / le homo cutus lingua illa erat. ia in aia z post iudicium in corpore z anima in eternum torquetur: nec tamen consu / metur. Unde Apocalyp. xix. Dors fu giet ab eis.

De sexto precepto

Non mechaberis. Hoc sextu p / ceptu expresse prohibet lesionez conjugalem in psona comuicta. si / cut pcedens pceptum phibeat lesionē alicuius in pzia psona. Unde fm Au gustinu. Illud pceptum phibeat lesio / nem alicui? in psona pzia: istud at om / nem illicitu concubitū: z hoc implicite. Unde dicitur. Non mechaberis. i. nul li alteri excepto federe matrimoniali re comiscebis: vt dicit glosa interlinearis.

Sciendū tñ q? istud pceptu trāsgrediuntur septem genera hominū Primi sunt fornicarij sicut solutus cum soluta. Et licet quidā dixerint fornicati onem simplicem non esse pccm mortale Hoc tamen Henricus de fir. dicit esse falsum z impossibile ppter duo. Primo qz fornicatio simplex inuenitur i diuina lege phibita. Lex autem diuina nihil p / hibet nisi peccatum mortale. Secundo patet euidenter quia nihil a participati one celestis regni excludit nisi peccatum mortale. Sed ppter simplicem fornicati onem aliquis excluditur a participati one regni celestis: vt patet per apostolu Eph. v. Hoc autem scitote quoniā for nicator aut immūdus non habet partē i regno dei. quare. zc. Ex quo patet q? luxuria est malum peccatum: qz nunq? potest scilicet z voluntarie fieri sine pec

cato mortali. Homicidium potest fieri sine peccato iusticia exigete. vt cū iudex amore iusticie aliquem occidit. vel etiaz quando vim vi repellere decet. vt patz in quinto pcepto. Item aliquis potest furari sine peccato in extrema neces sitate. quia tunc omnia sunt communia Item in festis potest quis laborare sine peccato. Item quādoq? quis potest ir rare sine peccato. Similiter z irasci po test quis quādoq? sine peccato. sed nul lus potest fornicari sine peccato scienter quia mortaliter peccat. Ponam? q? alii quis nullum maluz cogitauerit neq? dixerit neq? fecerit. z omnia bona egerit q? excogitari possunt. z semel fornicetur et sic decedit sine penitentia: tūc de necessitate damnabit: etiaz si omnes misse que vsqz ad finem mundi celebrabuntur ab ecclesia p eo celebrarentur nō liberarēt eum a morte eterna. Et ppter illaz bre uem delectatōem omni gaudio celi z so cietate beatorum puabitur. Un̄ Ihero nymus. Qui luxuriatur viuens mortuus est. **B** **E** Sciendū q? ad detes tarōem huius fornicatōis que fit cum meretricibus valent tria Primū est hoc q? quādoq? sunt coniugate. z sic quan do aliqs credit se peccare cū talibus sim plici fornicatōe ipse quādoq? committit adulterium. Secūdum quia quādoq? talis comittit incestum. quia quādoq? tales meretrices cognite sunt a consan guineis illius qui peccat cum eis. ergo si duo consanguinei peccarent cum vna soluta meretrice: tunc p̄mus absoluitur a simplici sacerdote. secundus autē mte titur ad auctoritatem epi. Tertio q? euz talibus peccat magno se committit dis crimini: licet non sint cōiugate z affines eius. ipse tamen fm Buil. lugdunē. in summa viciōrum capitulo de luxuria eque peccat: ac si forēt. ex quo equalis est contemptus.

Defloratio virginum q̄ magnū peccatum est.